

ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW LEŚNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W LATACH 2009–2014

Justyna Gabryśuk¹, Żanna Król¹, Andrzej Mazur¹

¹ Katedra Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, ul. Leszczyńskiego 7, 20-069 Lublin, e-mail: justynagabryśuk@gmail.com

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono dynamikę zmian użytkowania gruntów leśnych w latach 2009–2014. Badania przeprowadzono na poziomie regionalnym, obejmującym swym zakresem obszar województwa lubelskiego. Materiałem źródłowym były informacje zawarte w zestawieniach zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków. Wykonano analizy dotyczące zmian powierzchni gruntów leśnych oraz uwzględniające zmiany formy władania tymi gruntami. Wyniki badań wykazują tendencję zwiększania powierzchni gruntów leśnych, jednakże tempo wzrostu powierzchni lasów maleje z każdym rokiem. Z poziomu rocznego wzrostu równego 3660 ha w 2010, w 2014 roku obserwowano roczny wzrost powierzchni o wartości zaledwie 1126 ha. Największe zmiany w powierzchni gruntów leśnych zanotowano w 1, 2 i 7 grupie rejestrowej (grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste, grunty osób fizycznych). Przeprowadzone analizy potwierdziły aktualne tendencje zwiększania lesistości województwa lubelskiego.

Słowa kluczowe: grunty leśne, powierzchnia ewidencyjna, woj. lubelskie.

CHANGES IN FORESTRY LAND USE IN LUBLIN VOIVODESHIP IN THE YEARS 2009–2014

ABSTRACT

The paper presents the dynamics of the forest land use changes in the years 2009–2014. The research was conducted at the regional level, including the area of Lublin in its scope. The information contained in the consolidated lists of data included in land and buildings registration and GUS database was the source material of the study. The analyses were performed on the surface of the forest land and to take account of changes in forms of the land wielded. The results of the research show a tendency to increase the surface of forest land, however, the growth rate of forest surface is declining every year. From the annual growth equal to 3660 hectares in 2010, in 2014 an annual increase of just value of 1126 hectares was observed. The biggest changes were noticed in the surface of the forest land in 1, 2 and 7 register group (lands of the Public Purse with the exception of the land in perpetual lease, land of the Public Purse provided perpetual lease and lands of natural persons). The undertaken analyses confirmed the current trend of increasing forest cover in Lublin province.

Keywords: forest lands, register surface, lubelskie voivodeship.

WSTĘP

Struktura użytkowania gruntów w województwie lubelskim zdominowana jest przez rolnictwo i leśnictwo. Grunty leśne (lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione) stanowią tu obecnie 24% całkowitej powierzchni użytkowanych gruntów. Jednakże taka sytuacja nie występuje od zawsze. Przestrzeń leśna od wieków ulegała zmianom, znaczący wpływ miały na to rozwojowe procesy

społeczno gospodarcze. Do roku 1938 lesistość Polski zmniejszała się na rzecz powiększania użytków rolnych, w województwie lubelskim głównie ze względu na korzystne ukształtowanie powierzchni, sprzyjającej rozwojowi produkcji rolnej. W okresie powojennym nastąpił, zaś proces stopniowego zwiększania lesistości kraju. Zapotrzebowanie na zwiększanie lesistości zapisane jest w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, powołano się tu na

Ekspercki Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2033 (EP KPZK), który zakłada m. in. osiągnięcie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego regionów oraz zapobieganie degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych Polski, poprzez osiągnięcie racjonalnej lesistości kraju z uwzględnieniem niwelowania regionalnej i lokalnej dysproporcji przestrzennej zjawiska [1]. Na początku 2014 r. lesistość Polski wynosiła 29,4%, zaś województwa lubelskiego zaledwie 23,1% [2]. Krajowy Plan Zwiększania Lesistości (KPZL) z 2003 r. zakłada zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050 [6].

Struktura użytkowania gruntów jest to procentowy udział poszczególnych form użytkowania gruntów w ogólnej powierzchni analizowanego obszaru [3]. Podstawowym źródłem informacji o powierzchni użytków gruntowych województwa jest państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny [10], a w szczególności dane zawarte w zestawieniach zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków dla województwa. Dane ewidencyjne ze względu na swoje cechy: jednolitość, ciągłość, jawność, bieżąca aktualizacja oraz publicznoprawny charakter są podstawową bazą do podejmowania decyzji odnośnie realizacji określonych zabiegów na danym obszarze [5]. Wojewódzkie zestawienia zbiorcze gruntów, sporządza się z aktualnością na dzień 1 stycznia każdego roku, na podstawie zbiorczych zestawień powiatowych. Zestawienia powiatowe sporządzane są w terminie do dnia 15 lutego każdego roku, zaś zestawienia wojewódzkie w terminie do 15 marca każdego roku [8].

Celem pracy jest przedstawienie kierunku i zakresu zmian użytkowania gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych na terenie województwa lubelskiego na przestrzeni ostatnich 5 lat.

OBSZAR BADAŃ I METODYKA

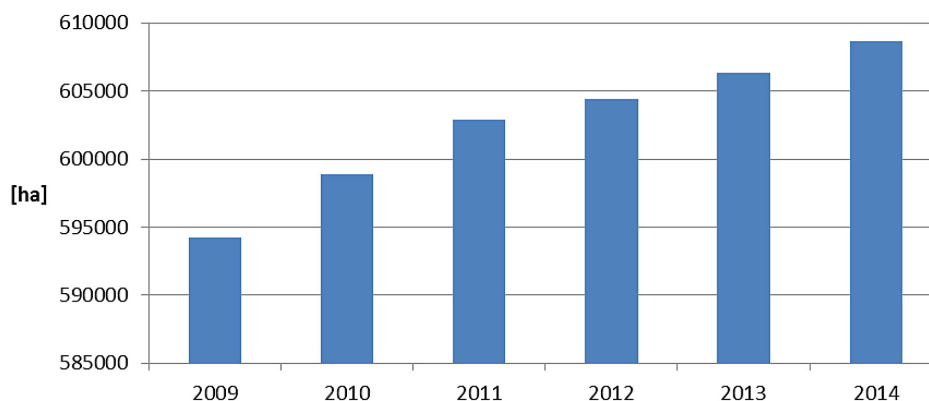
Badania zmian użytkowania gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych przeprowadzono na poziomie regionalnym na terenie województwa lubelskiego, z podziałem na poszczególne powiaty.

Ocenę zmian dokonano na podstawie analizy wojewódzkich zestawień zbiorczych ewidencji gruntów i budynków na lata 2009–2014. Wykonano badania dotyczące zmian powierzchni gruntów leśnych oraz analizy uwzględniające zmiany formy władania tymi gruntami. Do badań wykorzystano oprogramowanie MS Excel oraz otwarte oprogramowanie GIS – QGIS.

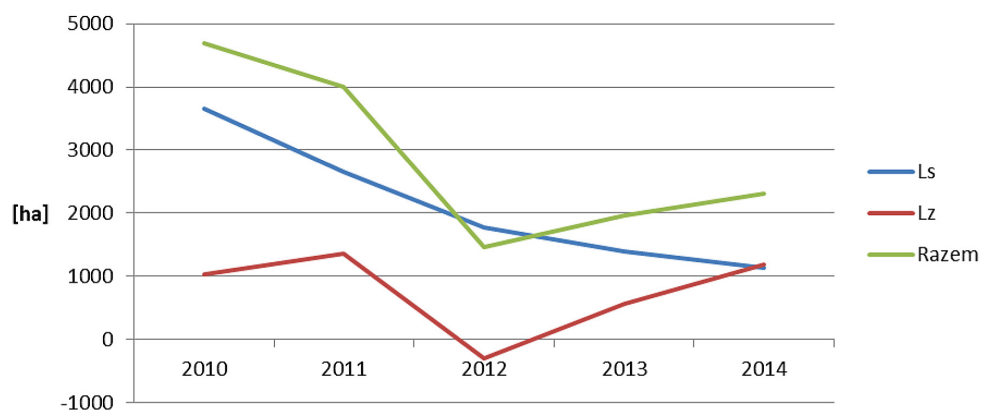
WYNIKI BADAŃ I DYSKUSJA

Województwo lubelskie pod względem powierzchni lasów nie wyróżnia się znacząco na tle Polski, jednakże znajduje się w czołówce pod względem powierzchni lasów należących do właścicieli prywatnych. Takich lasów jest tu, aż 236 400 hektarów, co ustawia je na drugim miejscu w Polsce, zaraz po województwie mazowieckim [2]. Analiza dostępnych danych wykazała, że w województwie lubelskim w latach 2009–2014 występowała ogólna tendencja zwiększania powierzchni gruntów leśnych. Powierzchnia ta wzrosła o 2,4% (14 447 ha) z 594,199 tys. ha w 2009 r. do 608,646 tys. ha w 2014 r. (rys. 1).

Jednakże w ostatnich latach odnotowuje się zmniejszenie tempa obserwowanego wzrostu powierzchni lasów (rys. 2). Z poziomu rocznego wzrostu równego 3660 ha w 2010, w 2014 roku obserwowano roczny wzrost powierzchni o wartości zaledwie 1126 ha. W przypadku gruntów zadrzewionych i zakrzewionych rosnące tempo

Rys. 1. Zmiany powierzchni ewidencyjnej gruntów leśnych na terenie województwa lubelskiego
Fig. 1. Forest land register surface changes in lubelskie voivodeship

Rys. 2. Roczne zmiany użytkowania lasów (Ls) oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych (Lz)
Fig. 2. The annual changes in forest (Ls), forested and shrubed lands (Lz) use

wzrostu powierzchni obserwowano do roku 2011. W 2012 roku ich powierzchnia zmalała aż o 301 ha. W kolejnych latach zaobserwowano ponowny trend wzrostu powierzchni tych gruntów. Zmiany te mogą być związane ze wzrostem intensywności prac kompleksowej modernizacji ewidencji gruntów i budynków na terenie województwa lubelskiego, a tym samym znaczną aktualizację powierzchni gruntów leśnych.

Zmniejszenie tempa wzrostu powierzchni lasów ma też swoje źródło w założeniach Krajowego Programu Zwiększania Lesistości, którego trzecia faza przypadająca na lata 2007–2013 zakładała stopniowe zmniejszanie się corocznie zalesianego areału, ze zdecydowaną przewagą zalesień na gruntach niepaństwowych oraz niewielką i stopniowo malejącą powierzchnią zalesień na gruntach Skarbu Państwa [4]. W 2009 r. nastąpił również gwałtowny spadek kwoty dotacji zalesień gruntów rolnych i nieużytków z budżetu państwa w stosunku do lat poprzednich (tabela 1), co również przyczyniło się do wystąpienia analizowanej zmiany tempa wzrostu powierzchni lasów. Dodatkowymi czynnikami ograniczającymi wzrost powierzchni zalesianej w badanym okresie mogły być m.in.: ograniczenia związane z występowaniem obszarów Natura 2000, wyłączenia ze wsparcia zalesień trwałych użytków zielonych, skomplikowane procedury administracyjne związane z otrzymaniem wsparcia na zalesienia z programu rozwoju obszarów wiejskich jak też konkurencyjność ze strony dopłat bezpośrednich do produkcji rolnej [4].

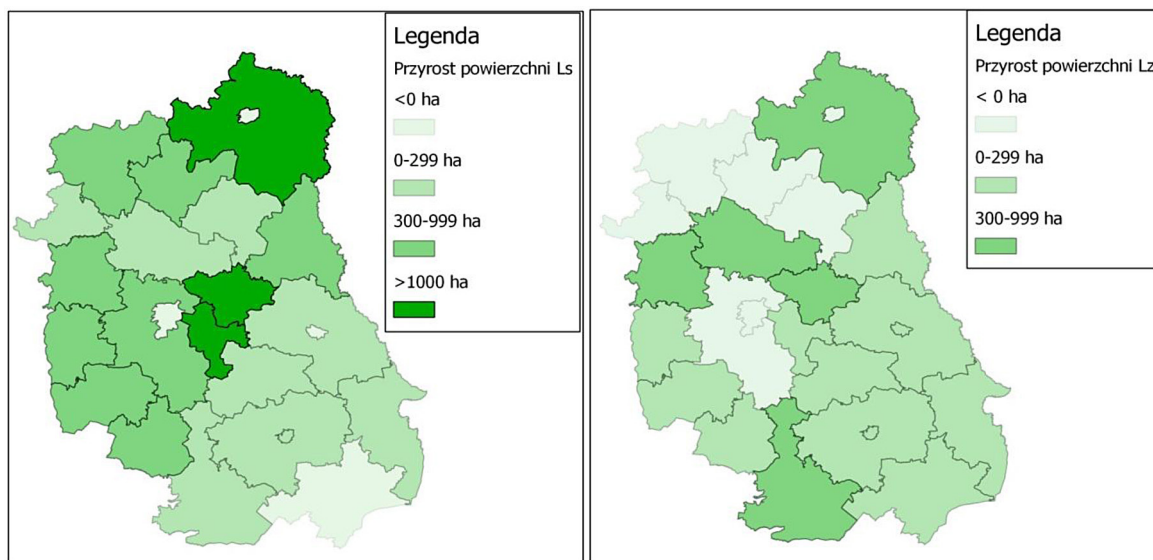
Rysunek 3 przedstawia rozkład przyrostu powierzchni gruntów leśnych w województwie lubelskim. Analizując sytuację lasów (Ls) zauważamy, że największe przyrosty powierzchni występują w północnej części województwa

lubelskiego. Są to tereny, na których występuje dużo mniejszy areał ogólnej powierzchni lasów niż na południu regionu. Odwrotną sytuację obserwujemy w przypadku gruntów zadrzewionych i zakrzewionych (Lz). Tutaj większa tendencja wzrostu powierzchni użytków występuje na wschodzie i południu regionu. Biorąc pod uwagę podział województwa lubelskiego na 24 powiaty nie wszędzie odnotowano wzrost powierzchni analizowanych gruntów. Na przestrzeni lat 2009–2014 powierzchnie lasów zmalały w powiecie krańickim oraz w mieście Lublin. Powierzchnie gruntów zadrzewionych i zakrzewionych gwałtownie zmalały w powiatach łużyńskim i lubar-

Tabela 1. Wielkość dotacji celowych z budżetu państwa na Lasy Państwowe przekazywane na podstawie art. 54 ustawy o lasach [Na podstawie sprawozdań finansowo-gospodarczych Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych na lata 2007–2014]

Table 1. The amount of budget grants for The State Forests transmitted on the grounds of the article 54 of the law on forests [On the grounds of the Economic and financial reports to the Directorate-General of the State Forest for the period 2007–2014]

Rok	Wielkość dotacji celowych z budżetu państwa na Lasy Państwowe z przeznaczeniem na:	
	zalesienia gruntów rolnych i nieużytków	sporządzanie planów zalesiania gruntów porolnych
	w tys. zł	
2007	16 374,90	1 209,4
2008	17 016,50	1 040,7
2009	618,00	900,0
2010		1 180,0
2011		1 223,1
2012		1 308,1
2013		833,0
2014		574,8

Rys. 3. Przestrenny rozkład przyrostu powierzchni lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na terenie województwa lubelskiego w latach 2009–2014

Fig. 3. Spatial distribution of forest, forested and shrubed land, area growth on the territory of lubelskie voivodeship in the years 2009–2014

Tabela 2. Powierzchnia i wskaźnik procentowy zmian powierzchni gruntów leśnych (Ls) oraz zadrzewionych i zakrzewionych (Lz) w województwie lubelskim latach 2009–2014

Table 2. The area and the percentage changes of forest, forested and shrubed land surface in Lublin voivodeship in the years 2009–2014

Lp.	Powiat	Zmiany powierzchni lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych					
		w ha			w %		
		Ls	Lz	Ls i Lz	Ls	Lz	Ls i Lz
1	bialski	2957	765	3722	4,10	32,55	5,00
2	biłgorajski	284	636	920	0,43	311,76	1,39
3	chełmski	773	233	1006	2,23	10,92	2,74
4	hrubieszowski	55	24	79	0,33	36,92	0,47
5	janowski	328	39	367	0,92	8,18	1,01
6	krasnostawski	139	30	169	0,88	13,76	1,06
7	kraśnicki	-98	132	34	-0,48	23,53	0,16
8	lubartowski	468	-140	328	1,87	-11,34	1,25
9	lubelski	246	497	743	1,48	84,96	4,32
10	łęczyński	131	-488	-357	1,58	-33,82	-3,67
11	łukowski	648	488	1136	2,11	30,24	3,51
12	opolski	548	-6	542	3,20	-0,52	2,97
13	parczewski	545	13	558	2,32	0,91	2,24
14	puławski	311	248	559	1,34	10,80	2,19
15	radzyński	235	248	483	1,15	38,15	2,29
16	rycki	351	-34	317	2,68	-3,67	2,26
17	świdnicki	10	133	143	0,19	27,14	2,53
18	tomaszowski	192	-16	176	0,58	-4,97	0,53
19	włodawski	1219	809	2028	2,41	31,42	3,82
20	zamojski	1265	206	1471	3,00	50,12	3,45
21	Biała Podlaska	0	-6	-6	0,00	-4,23	-0,79
22	Chełm	0	0	0	0,00	0,00	0,00
23	Lublin	-1	23	22	-0,06	54,76	1,28
24	Zamość	3	4	7	6,38	133,33	14,00
	Razem	10609	3838	14447	1,85	17,99	2,43

towskim. Odnotowano tam spadek powierzchni ponad 10%, zaś w powiatach: opolskim, rycym, tomaszowskim oraz w mieście Biała Podlaska zauważono nieznaczne spadki o wartości równej, bądź mniejszej niż 5% powierzchni w porównaniu ze stanem z 2009 r. (tab. 2). Największy wzrost powierzchni lasów odnotowano w powiecie bielskim – 2957 ha na przestrzeni 5 lat, warto zaznaczyć, że jest to powiat województwa lubelskiego o największej powierzchni lasów równej 75 093 ha. Na kolejnych miejscach pod względem największego wzrostu terenów leśnych znalazły się powiaty zamojski i włodawski ze wzrostem 1265 i 1219 ha.

Zmiany powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych następowały głównie kosztem użytków rolnych, nieużytków oraz częściowo kosztem gruntów pod wodami stojącymi (tabela 3). Wśród użytków rolnych były to grunty orne nieużytkowane rolniczo, łąki trwałe oraz pastwiska trwałe położone poza granicami obszarów Natura 2000.

Zestawienie zmian na obszarze 24 powiatów województwa lubelskiego z wyszczególnieniem form władania przedstawiono w tabeli 4. Największe zmiany w latach 2009–2014 w powierzchni gruntów leśnych zanotowano w 1, 2 i 7 grupie rejestrowej (1 – grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, 2 – grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste, 7 – grunty osób fizycznych). Powierzchnia gruntów leśnych

Skarbu Państwa zmniejszyła się na rzecz wzrostu gruntów leśnych Skarbu Państwa przekazanych w użytkowanie wieczyste. Obserwowane spowolnienie zwiększania lesistości gruntów Skarbu Państwa ma związek ze znacznym ograniczeniem po 2009 r dotacji celowych z budżetu państwa na zalesienia gruntów rolnych i nieużytków należących do Lasów Państwowych oraz sporządzania planów zalesiania gruntów porolnych (tabela 4).

Znaczny wzrost odnotowano w przypadku gruntów leśnych należących do osób fizycznych, aż o 13 812 ha. Zaobserwowanej sytuacji mogły sprzyjać zabiegi urządzeniowo-rolne takie jak: scalenia i wymiany gruntów, wprowadzania zadrzewień śródpolnych i zalesień, rekultywacje, melioracje, podziały, które są najczęstszą przyczyną powstawania zmian w strukturze przestrzennej obszarów wiejskich [5]. Wzrost powierzchni lasów należących do osób fizycznych jest również jednym z priorytetów planu zwiększania lesistości w województwie lubelskim [6] oraz realizacji działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007–2013 „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne” [9].

W przypadku gruntów zadrzewionych i zakrzewionych w grupie największy wzrost powierzchni zaobserwowano w 2, 4, 7 i 15 grupie rejestrowej, czyli na gruntach: Skarbu Państwa przekazanych w użytkowanie wieczyste, gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazywanych w użytkowanie, osób

Tabela 3. Roczne zmiany powierzchni wybranych użytków gruntowych na terenie woj. lubelskiego wyrażone w ha
Table 3. The annual changes in the surface of the selected lands within the Lubelskie Voivodship expressed in ha

Rodzaj użytku gruntowego		Roczne zmiany powierzchni użytków gruntowych na terenie woj. lubelskiego w ha					
		2011-2010	2012-2011	2013-2012	2014-2013	2015-2014	Razem
Użytki rolne	grunty orne	-6840	-4374	-3169	-1344	-2991	-18718
	sady	1850	-82	-422	-151	-143	1052
	łąki trwałe	-698	-661	-919	-756	-209	-3243
	pastwiska trwałe	-1627	-922	-297	-590	-568	-4004
	grunty rolne zabudowane	1247	803	677	316	1173	4216
	grunty pod stawami	738	310	-205	159	62	1064
	grunty pod rowami	-350	-103	33	-35	-30	-485
	razem	-5680	-5029	-4302	-2401	-2706	-20118
Grunty pod wodami	powierzchniowymi płynącymi	503	147	-3	216	130	993
	powierzchniowymi stojącymi	-670	-33	-136	-188	-79	-1106
	razem	-167	114	-139	28	51	-113
Użytki ekologiczne		191	7	136	-75	-40	219
Nieużytki		-308	-171	-100	22	-43	-600
Tereny różne		119	-465	1681	-176	-1137	22

Tabela 4. Wykaz zmian użytkowania gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w województwie lubelskim w latach 2009–2014**Table 4.** The list of changes in forest, forest and shrub-covered lands use in Lublin Voivodeship in the years 2009–2014

Nr grupy rejestrowej	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy rejestrowej	Powierzchnia w 2009 r. [ha]		Zakres zmian			
		Ls	Lz	w ha		w % pow. ogólnej	
				Ls	Lz	Ls	Lz
1	Grunty SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	351921	3844	-13481	-741	-3,8	-19,3
2	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	894	344	12285	303	1374,2	88,1
3	Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	6	4	3	2	50,0	50,0
4	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazywanych w użytkowanie	1305	641	193	177	14,8	27,6
5	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	27	11	-1	0	-3,7	0,0
6	Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznanymi	17	7	-3	0	-17,6	0,0
7	Grunty osób fizycznych	208288	14695	10013	3799	4,8	25,9
8	Grunty spółdzielni	172	72	-34	-11	-19,8	-15,3
9	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	512	149	32	28	6,3	18,8
10	Wspólnoty gruntowe	8895	1201	-573	13	-6,4	1,1
11	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	139	119	-1	-5	-0,7	-4,2
12	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0	0	0,0	0,0
13	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazywanych w użytkowanie	13	1	8	8	61,5	800,0
14	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	4	0	4	0,0	100,0
15	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w pkt.1-14	671	247	2168	261	323,1	105,7
Razem		572860	21339	10609	3838	1,9	18,0

fizycznych oraz będących przedmiotem własności i władania osób z poza 15 grup rejestrowych. Natomiast grunty zadrzewione i zakrzewione Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste zmniejszyły swoją powierzchnię o 741 ha.

Pozytywnie należy ocenić trend zmniejszania się powierzchni gruntów leśnych będących własnością wspólnot gruntowych i spółdzielni. Obecnie znaczna część wspólnot gruntowych nie ma uporządkowanego stanu prawnego, są one również reliktem z czasów poprzedniego ustroju – pozostają w sprzeczności z obecnie pojmowanym systemem gospodarki wolnorynkowej opartej na prawie własności [7]. Wspólnoty, wobec których nie ustalono uprawnionych do udziału, są uważane za nieposiadające właściciela, co powoduje, iż w większości przypadków grunty wspólnot należą do obszarów najbardziej zaniedbanych gospodarczo [12]. Niemniej jednak istnieją przy-

kłady dobrze prosperujących wspólnot gruntowych jak np. Wspólnota Uprawnionych Ośmiu Wsi w Witowie, działająca na 3080 ha [11].

WNIOSKI

1. Przeprowadzone badania wykazały ogólną tendencję zwiększania powierzchni gruntów leśnych na terenie województwa lubelskiego w latach 2009–2010, jednakże tempo wzrostu powierzchni lasów maleje z każdym rokiem.
2. Największe przyrosty powierzchni lasów występują w północnej części województwa lubelskiego, zaś gruntów zadrzewionych i zakrzewionych w południowych i wschodnich powiatach województwa.
3. Największe zmiany powierzchniowe gruntów leśnych odnotowano na gruntach należących do Skarbu Państwa oraz osób fizycznych.

4. Zastosowanie narzędzi GIS w monitoringu zmian struktury użytkowania gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych pozwala na skrócenie procesu analiz przestrzennych.
5. Założenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego są stopniowo realizowane, poprzez racjonalne zwiększanie lesistości województwa z uwzględnieniem niwelowania regionalnej i lokalnej dysproporcji przestrzennej zjawiska.
6. Zmniejszenie dofinansowania z budżetu państwa po 2009 r. spowodowało spadek powierzchni zalesianej.

LITERATURA

1. Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie 2009. Zmiana planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Uwarunkowania zewnętrzne – Synteza. XII 2009, 29–30.
2. GUS 2014. Rocznik statystyczny Województw 2014. Zakład wydawnictw statystycznych. Warszawa, 535–536
3. Harasimowicz 2002. Ocena i organizacja terytorium gospodarstwa rolnego. Wydawnictwo AR Kraków, s. 30.
4. Kaliszewski A., Wysocka-Fijorek E., Jabłoński M., Młynarski W. 2014. Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości 2014. Synteza. Instytut Badawczy Leśnictwa, Zakład Zarządzania Zasobami Leśnymi. Sękocin Stary, 10, 9–11.
5. Konieczna J. 2013. Znaczenie jakości danych katastralnych w pracach realizowanych w obszarach wiejskich. Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich, PAN, Oddział w Krakowie, 3(III), 165–178.
6. Ministerstwo Środowiska 2003. Krajowy Plan Zwiększania Lesistości. Warszawa, maj 2003, s. 5.
7. Parzych P., Rymarczyk E., Szabat-Pręcikowska A. 2013. Problematyka wspólnot gruntowych w aspekcie ewidencyjno-prawnym. Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich. PAN, Oddział w Krakowie, 2(III), 35–46.
8. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. 2001 Nr 38, poz. 454), 2792–2793.
9. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2014 poz. 1565, z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 1989 Nr 30 poz. 163).
11. Wysocka-Fijorek E. 2014. Społeczne, prawne i ekonomiczne aspekty rozwoju gospodarki leśnej w lasach prywatnych. Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie. Problemy Rolnictwa Światowego, 12 (XXIX), z. 3, 216–225.
12. <http://witrynawiejska.org.pl/strona-glowna/moje-solectwo/item/43071-inkubujemy-wspolnoty-gruntowe-ii> (dostęp: 18.08.2014 r.).

Opublikowanie pracy dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.